

ALIRAN NEOKONSERVATIF DALAM DASAR LUAR AMERIKA SYARIKAT : KONSERVATIF ATAU NASIONALIS IDEALIS?*

MUHAMAD TAKIYUDDIN ISMAIL¹

ABSTRAK

Artikel ini menyorot falsafah dan ideologi politik neokonservatif yang telah menjadi satu “buzzword” di peringkat tempatan dan antarabangsa dalam membicarakan kekasaran dasar luar Presiden Bush (2000-kini). Neokonservatif bukanlah satu ideologi yang baru muncul dalam pentadbiran Bush ataupun dalam politik Amerika Syarikat (AS) amnya. Ia boleh ditelusuri sejak zaman Presiden Johnson (1963-1969) pada 1960-an dan mula meletakkan pengaruh yang signifikan dalam era Presiden Reagan (1980-1989). Falsafah yang pada asalnya direncanakan untuk pembentukan dasar domestik akhirnya berubah menjadi tunjang pembentukan dasar luar dalam penentangan AS terhadap komunisme. Tumbangnya ideologi komunis sekaligus memberi inspirasi kepada generasi kedua neokonservatif yang melihat AS wajar menggunakan pendekatan dan strategi yang sama untuk menumbangkan ancaman terorisme pasca 9/11. Berdasarkan hujah-hujah dan kerangka teori yang telah disediakan, kajian ini menganggap kumpulan ini sebagai “nasionalis idealis berorientasikan intelektual yang ingin mengekalkan hegemoni AS”. Penulis merasa skeptikal dengan istilah neokonservatif kerana kumpulan ini cenderung kepada perubahan progresif iaitu perubahan dari status quo kepada sesuatu yang berbeza dan juga penggunaan kekerasan. Golongan nasionalis idealis ini juga tidak berpegang secara dominan terhadap pendekatan realis dan idealis dalam hubungan antarabangsa. Mereka merupakan gambaran fahaman yang meletakkan aspek pendemokrasian global dan keselamatan Israel sebagai tunjang utama dasar luar AS pada abad ke-21.

PENGENALAN

Aliran neokonservatif menjadi perlambangan penting dalam mempengaruhi dasar luar dua presiden Amerika Syarikat (AS) iaitu Reagan dan Bush.² Kedua-dua presiden yang mewakili Parti Republikan ini telah memperkenalkan dasar luar yang agresif sebagai tindak balas terhadap ancaman pada era masing-masing, iaitu komunisme dan terorisme. Menurut Peele (1990: 30), golongan neokonservatif amat menonjol dalam tiga aspek iaitu dasar luar, agenda ekonomi dan isu-isu sosial, iaitu yang berkaitan dengan keagamaan dan moraliti. Walaupun kumpulan itu telah wujud sejak zaman Presiden Johnson (1963-1969), namun perhatian neokonservatif pada ketika itu banyak tertumpu terhadap dasar domestik yang dimulakan oleh peralihan golongan liberal dan radikal (Glazer 2005: atas talian). Hanya apabila memasuki pemerintahan Presiden Carter (1977-1980), neokonservatif mula dilihat begitu vokal dalam persoalan dasar luar. Tetapi itu juga hanya terhad terhadap tentangan dan kebencian mereka terhadap komunisme (Wills 1988: 332-34).

Apabila Reagan mengambil alih pemerintahan pada tahun 1981, golongan ini berperanan dalam melaksanakan dasar peningkatan belanja ketenteraan dan dasar pertukaran rejim. Dasar luar yang keras dan agresif ini seterusnya menyumbang terhadap keruntuhan blok komunis pada tahun 1989 dan Reagan sering dikreditkan sebagai orang yang bertanggungjawab menamatkan Perang Dingin. Selepas tamatnya pemerintahan Reagan pada tahun 1988 dan dengan keruntuhan empayar Kesatuan Republik Sosialis Soviet (USSR) pada 1991, pengaruh kumpulan ini mula dilihat mengendur dan berkurangan. Namun selepas pentadbiran Presiden Bush Sr. (1989–1992) dan Presiden Clinton (1992-2000), aliran neokonservatif kembali mendominasi pentas antarabangsa apabila berperanan penting dalam dasar terhadap Iraq dan Timur Tengah khususnya selepas serangan 9/11. Justeru itu, tidak menghairankan jika terdapatnya kesinambungan yang seakan-akan cukup erat antara dasar luar dua presiden ini. Dasar luar Reagan yang mewakili era 1980-an seolah-olah menjadi acuan atau ulangan terhadap apa yang diamalkan oleh Bush kini (Crockatt 2003; Pieterse 2004 ; Chandra 2005: temu bual).

KERANGKA TEORI DAN KONSEP

Analisis perbincangan ini akan menggunakan dua pendekatan teori Hubungan Antarabangsa iaitu Teori Realis dan Teori Liberalisme (Idealis) dan konsep ideologi politik Konservatif.

i. Teori Realis

Kegagalan idea Liga Bangsa dan perkembangan Perang Dunia Kedua selepas tahun 1945 menjurus kepada peralihan sarjana terhadap realisme politik. Teori ini berakar lebih awal dengan idea pengkaji klasik seperti Thucydides (460-406 SM), Niccolo Machiavelli (1469-1527), Thomas Hobbes (1588-1679) dan Jean-Jacques Rousseau (1712-1778). Dalam era moden, teori realis didukung semula oleh pengkaji dan sarjana realis kontemporari seperti E.H Carr, Reinhold Niebuhr dan Frederick Schuman (Grieves 1977: 34 ; Dunnne & Schmidt 2001: 141-142). Namun, sarjana yang banyak memberi dimensi kepada teori ini ialah Hans J. Morgenthau. Dalam bukunya, *Politics Among Nations* (1973), Morgenthau mempercayai bahawa politik antarabangsa merupakan satu pergelutan untuk mendapat kuasa yang merupakan matlamat akhir setiap orang atau negarawan (1973: 27). Sehubungan itu, realis merupakan golongan yang skeptikal terhadap sifat semula jadi dan keinginan tidak sudah manusia terhadap kuasa. Hal ini berlaku kerana realis beranggapan bahawa negarawan seringkali bertindak berdasarkan konsep kepentingan yang berbeza (1973: 4-5). Sehubungan itu, adalah penting sesuatu negara menentukan apakah dia kepentingan nasional yang terlibat. Kepentingan nasional ini ditentukan oleh tiga pilihan yang ada dalam sesuatu dasar luar iaitu sama ada pergelutan untuk mengekalkan kuasa, meningkatkan kuasa atau mempamer kuasa (Grieves 1977: 35-36).

Fakta ini menjurus kepada sikap berhati-hati realis terhadap idea kewujudan prinsip moral yang universal dan membenarkan sesuatu tindakan itu dibuat berlandaskan kepentingan negara. Sehubungan itu, harus wujudnya *dual moral standard* iaitu satu yang mengawasi tindakan individu dalam negara berkenaan dan satu lagi dalam hubungannya dengan negara luar (Dunne & Schmidt 2001: 142–143). Namun, realis bertegas bahawa prinsip moral yang universal tidak boleh diaplikasikan ke mana-mana negara dalam formula universal yang abstrak. Prinsip ini haruslah disalurkan mengikut keadaan tempat dan masa (Morgenthau 1973: 10).

Melalui kepercayaan ini, lahirlah tiga elemen utama yang dikaitkan dengan pegangan realis iaitu 3-S ; *statism*, *survival* dan *self-help*. *Statism* merujuk kepada idea negara sebagai sebuah perwakilan rakyat yang sah. Di luar lingkungan negara ini, wujudnya apa yang dipanggil anarki. Ia bermaksud di dalam sistem antarabangsa, tidak wujudnya satu kuasa terpusat atau kuasa yang lebih tinggi dari negara yang berdaulat. Keadaan ini menyebabkan kelangsungan hidup (*survival*) sesuatu negara tidak dapat dijamin dan adalah perlu negara tersebut mengamalkan prinsip kendiri (*self-help*) kerana tiada kuasa yang lebih tinggi

daripada negara yang boleh membantu dalam urusan kelangsungan hidup (Dunne & Schmidt 2001: 143-144).

Menurut Rourke (1997: 19), terdapat empat preskripsi yang mendasari elemen ini yang dikenali sebagai pendekatan pragmatik atau kadangkala disebut *realpolitik*. Pertamanya, mengutamakan kepentingan negara terlebih dahulu dengan andaian bahawa negara lain tidak akan membantu melainkan terdapat kepentingan bagi mereka. Preskripsi yang kedua ialah mempraktikkan keseimbangan kuasa (*balance of power*) iaitu mencari kuasa yang sama imbang (*equilibrium of power*) dalam sistem dunia agar dapat mencegah dominasi suatu negara atau gabungan mana-mana negara. Hal ini boleh dilakukan menerusi berbagai cara seperti mempertingkatkan kekuatan tentera, menyertai sekutu yang lain atau memecahbelahkan musuh. Preskripsi yang ketiga ialah kepercayaan bahawa keamanan hanya boleh dikekalkan dengan terus menjadi berkuasa. Sehubungan itu, sesuatu negara harus mempersiapkan angkatan ketenteraan mempertimbangkan keadaan dunia yang berbahaya (Rourke 1997: 19).

ii. Teori Liberalisme (Idealisme)

Dunne (2001:165) membahagikan tiga kategori liberalisme yang menjadi tunjang dalam idea liberalisme iaitu liberal internasionalis, idealisme dan liberal institusionalisme. Dalam perbincangan ini, tumpuan akan diberikan terhadap kategori idealisme yang bermula pada awal tahun 1900 sehingga lewat 1930-an. Idealisme berpegang kepada konsep bahawa penubuhan institusi itu penting untuk mengelakkan perang iaitu dengan cara bekerjasama di meja rundingan (Zarina 2006: 193). Pendukung utama fahaman ini ialah Presiden AS ke-28, Woodrow Wilson (1913-192). Mempertimbangkan pengalaman Perang Dunia Pertama, Wilson menyatakan bahawa keamanan hanya boleh terjamin melalui pembentukan satu institusi antarabangsa untuk mengawal anarki antarabangsa. Dalam ucapan “14 Perkara” kepada Kongres pada tahun 1918, Wilson mencadangkan penubuhan sebuah persatuan am negara-negara iaitu Liga Bangsa untuk memelihara keamanan (Dunne 2001: 167 & 178).

Namun jika diteliti 14 Perkara tersebut, salah satu sebab yang jelas dalam pemikiran Wilson ialah untuk memaparkan usaha terhadap mempromosikan pemerintahan demokrasi liberal (Guyatt 2003 : 260-261). Selain idea keselamatan kolektif, idea utama yang boleh digarap dari 14 Perkara itu ialah seruan untuk demokrasi terbuka, perlucutan senjata dan membebaskan negara-negara seperti wilayah Russia, Belgium, Itali, Austria-Hungary, Turki dan Poland dari cengkaman penjajahan dan menentukan sendiri nasib negara.

Namun penentang idea ini berhujah bahawa AS patut mengambil tahu kepentingannya sendiri dan tidak terlibat dalam sebarang pertikaian di serata dunia. Walaupun berusaha keras, Wilson gagal meyakinkan Senat dan rakyat AS bahawa AS patut terlibat dalam Liga Bangsa. Penolakan Senat pada tahun 1919 bukan sahaja menjadi tampanan kepada harapan Wilson tetapi memaparkan keraguan AS untuk menjadi kuasa global (Cooper 2001, dipetik dari Cameron 2005: 6).

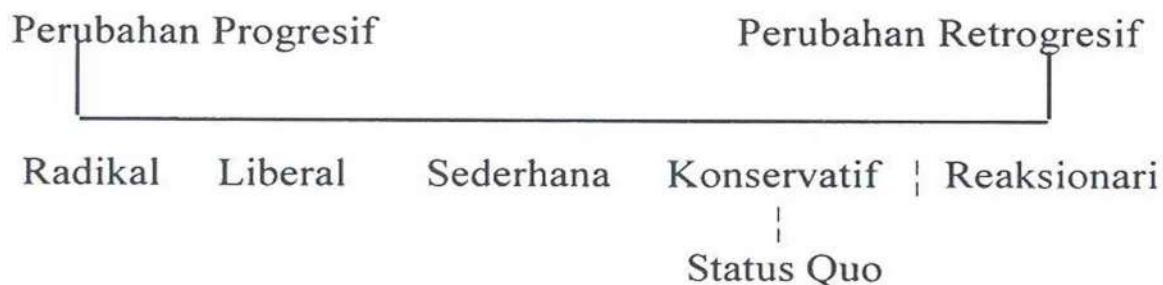
iii. Konservatif

Aliran konservatif hanya muncul sebagai kepercayaan politik dalam era Revolusi Perancis. Edmund Burke (1729-1797) yang merupakan ahli Parlimen Britain merupakan Bapa Konservatif Moden ataupun penaung kepada Konservativisme Baru. Bertitik tolak dari situasi Zaman Pencerahan yang mengagungkan penaakulan, beliau menekankan bahawa manusia bukanlah makhluk yang rasional terutamanya apabila membabitkan isu masyarakat dan negara. Sebaliknya, mereka dipengaruhi oleh unsur bukan rasional seperti simbol, tabiat dan tradisi. Hal ini menurut Burke merupakan kaedah yang terbaik kerana penaakulan individu adalah lemah dan boleh tersilap sementara kaedah tradisi yang mendasari penaakulan telah bertahan dalam masa yang panjang. Burke juga mengenalpasti bahawa proses mengejar kebebasan melalui kaedah revolusi tidak akan berkembang sebaliknya akan memusnahkan keadaan yang perlu untuk mengekalkan kelangsungannya (O’Neil 1996: 290).

Berdasarkan hujah Burke ini, konservatif dilihat merupakan ideologi yang berminat untuk memelihara sesuatu (*conserving*). Orientasi konservatif yang menentang perubahan sosial ini merupakan nadi kepada kewujudannya. Maksud ini diberi oleh Huntington yang mengatakan “intipati terhadap fahaman konservatif ialah pengesahan yang ghairah terhadap nilai institusi yang wujud” (dipetik dari Cook 1974: 45–46). Bagi memahami kecenderungan konservatif terhadap faktor tradisi ini, Baradat (1994:13-14) telah mengemukakan spektrum politik yang menggambarkan idea konservatif terhadap arah perubahan dalam sistem politik yang wujud seperti yang ditunjukkan melalui Rajah 1. Perubahan progresif bermakna perubahan dari status quo kepada sesuatu yang baru dan berbeza. Sebaliknya, retrogresif merujuk kepada kembali kepada dasar dan institusi yang telah digunakan pada masa lalu. Pemisah antara dua perubahan ini terletak di antara sektor konservatif dan reaksionari di mana garis antara dua sektor tersebut mewakili tiada langsung perubahan atau penerusan status quo (Baradat 1994: 13-14). Dengan kata lain, aliran konservatif berada di kedudukan terakhir dalam spektrum politik yang cenderung kepada perubahan progresif.

RAJAH 1 : Spektrum Politik dan Posisi Status Quo

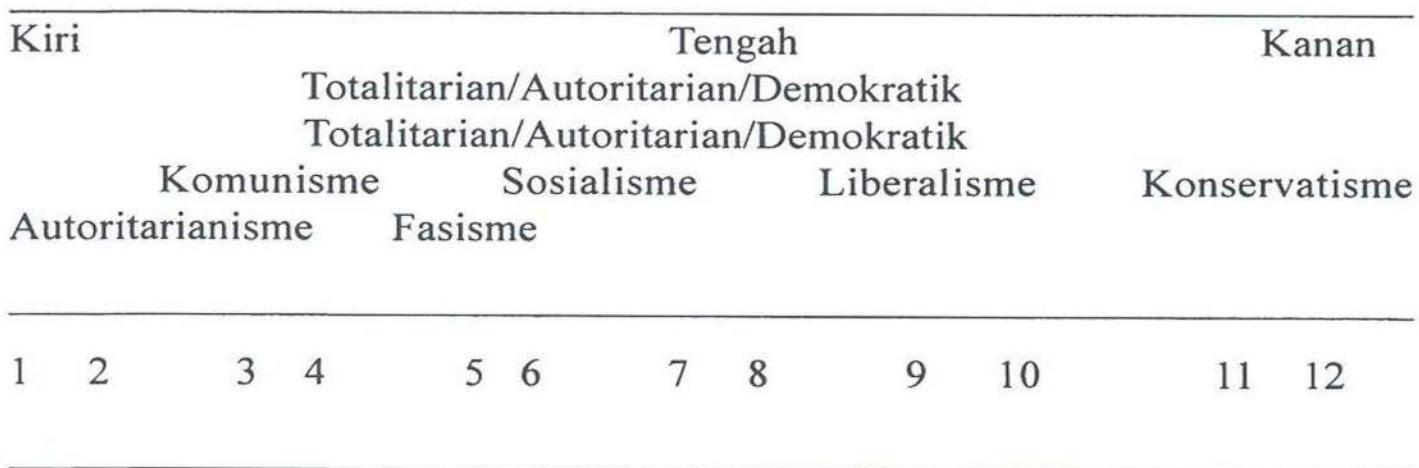
Sumber : (Baradat 1994: 14)

Dari aspek pemerintahan, Funderburk & Thobaben (1994: 11) pula telah mengemukakan hubungkait antara sistem politik dan autoriti politik berdasarkan tiga kategori yang luas iaitu demokrasi berperlembagaan, negara autoritarian dan negara totalitarian. Ia digambarkan menerusi Rajah 2 di bawah.

RAJAH 2 : Spektrum Politik, Ideologi dan Autoriti

IDEOLOGI POLITIK

Petunjuk : 1 = USSR di bawah Stalin ; 2 = China hari ini ; 3 = Tanzania ; 4 = Sweden di bawah Demokrat Sosial ; 5 = AS di bawah Roosevelt ; 6 = AS di bawah Kennedy ; 7 = AS di bawah Eisenhower ; 8 = AS di bawah Reagan ; 9 = Indonesia ; 10 = Iran ; 11 = Italia di bawah Mussolini ; 12 = Jerman di bawah Hitler

Sumber : Funderburk & Thobaben 1994: 11

Dalam elemen dasar luar pula, Nau (2004: 20) menyatakan bahawa strategi konservatif bertitik tolak dari tiga prinsip utama yang merangkumi semua kategori konservatif sama ada konservatif tradisional ataupun neokonservatif. Prinsip yang pertama haruslah mengutamakan kesimbangan kuasa yang akan memelihara kebebasan individu dan negara. Keduanya, pasaran global akan memupuk persaingan yang secara tidak langsung akan menggalakkan pembangunan dan kebebasan. Konservatif juga memandang kuasa tentera bukan sebagai pilihan terakhir tetapi sebagai jalan utama. Kuasa lunak atau “soft power” (rundingan, diplomasi dan institusi antarabangsa) dan juga kuasa pasaran hanyalah satu ilusi jika ia tidak dilindungi oleh kuasa tentera.

ALIRAN NEOKONSERVATIF : SATU ANALISIS ASAL USUL, IDEA DAN PENDEKATAN

Neokonservatif merupakan salah satu dari tiga komponen gerakan konservatif di AS yang muncul pada pertengahan tahun 1970-an ataupun dalam era détente.³

Dua lagi komponen tersebut ialah fragmen lanjutan dari era selepas perang iaitu golongan *Old Right* (konservatif tradisional) dan golongan *New Right*.⁴ Walau apapun komponennya, tiga persamaan yang terdapat dalam gerakan-gerakan ini ialah penekanan terhadap nilai-nilai tradisional, menyokong sistem pasaran bebas dan mahukan AS mempunyai dasar luar dan sistem pertahanan yang kuat (Sargent 2003: 110).

Menurut Giddens (1994), neokonservatif di AS datang dari golongan *Old Left*⁵ yang mengalami rasa hilang keyakinan dan kepercayaan (*disillusion*) seperti yang digambarkan melalui tulisan tokoh pengasas neokonservatif, Irving Kristol. Antara idea terpenting Kristol ialah mengenai pembaharuan sosial dan moral. Idea ini menurut Kristol bukan sahaja akan melahirkan neokonservatif sebagai golongan yang patriotik tetapi nasionalis. Patriotik menurut Kristol datang dari ingatan yang melekat tentang masa silam negara tetapi nasionalisme wujud dari harapan terhadap masa depannya (Giddens 1994: 31-32).

Istilah neokonservatif diperkenalkan oleh ahli sosialis AS iaitu Michael Harrington dalam jurnal *Dissent* pada 1973 untuk menggambarkan sekumpulan bekas intelektual liberal yang telah berubah haluan ke aliran kanan sebagai reaksi dari perubahan politik yang berlaku dalam 1960-an (Connin 1996: 881). Namun mereka juga tidak melihat diri mereka sebagai konservatif. Ini merupakan asas yang menimbulkan persoalan mengenai istilah yang tepat bagi menggambarkan kedudukan mereka (Hoeveler 1991: 9). Keadaan ini melahirkan

istilah popular yang diungkapkan oleh Kristol bahawa neokonservatif merupakan “golongan liberal yang telah diragut oleh realiti”.

Secara khususnya, awalan “neo” (baru) diberikan kerana latar belakang tiga tokoh terawal neokonservatif. Irving Kristol merupakan bekas pengikut Trotsky dan pengikut liberal Demokrat, Norman Podhoretz pula merupakan bekas aliran kiri manakala Jeane Kirkpatrick juga merupakan pengikut liberal Demokrat (Rozell & Pontuso 1990: 101). Terdapat juga sarjana seperti Sullivan (1987: 99) yang menggelar mereka sebagai konservatif-liberal. Bell (1989) turut menyatakan rasa skeptikal dengan penggunaan istilah neokonservatif. Mereka seharusnya lebih mudah digelar nasionalis Amerika yang menganut fahaman radikal kanan ataupun “revolusioner berhaluan kanan” dan bukannya konservatif mempertimbangkan sifat mereka untuk mengubah sesuatu dan mematahkan kecenderungan yang boleh memusnahkan melebihi kecenderungan mempertahankan status quo itu sendiri (Bell 1989: 10).

Generasi pertama neokonservatif lahir antara tahun 1920 dan 1930. Kebanyakannya merupakan generasi kedua Amerika, berketurunan Yahudi dan tinggal serta memasuki pusat pengajian di sekitar bandar New York (Connin 1996: 884). Permulaan neokonservatif bermula pada tahun 1965-1966 tetapi gerakan tersebut hanya mula menonjol pada awal tahun 1970-an. Pada tahun 1965, Kristol dan Daniel Bell mengasaskan jurnal peneraju dalam komentar sosial dan kritik persuratan neokonservatif iaitu *The Public Interest* dan disertai oleh *Commentary*, jurnal terbitan *American Jewish Committee* di bawah kepimpinan Podhoretz. Kedua-dua jurnal ini berjaya menarik beberapa ahli sains sosial terkemuka, para polemis dan ahli politik seperti Nathan Glazer, Sidney Hook, Seymour Martin Lipset, Daniel Patrick Moynihan, Aaron Wildavsky dan James Q. Wilson (Dolbeare & Medcalf 1988: 131). Menurut Rozell & Pontuso (1990:101), tidak seperti konservatif tradisional yang menjalani kehidupan dengan belajar dan menulis di dalam dunia idea mereka, neokonservatif memainkan peranan aktif dalam persekitaran dasar.

Dalam soal ini, Nash (1976: 320–324) menganggap kritikan Moynihan, Glazer dan Kristol antara tempoh tahun 1967-1971 sebagai menandakan permulaan terhadap perpecahan dalam aliran liberal. Sidney Hook sebagai contoh menulis surat terbuka kepada calon presiden Parti Demokrat, George McGovern dan menyatakan dasar luarnya sebagai bersifat penenangan (*appeasement*)⁶ dan berikrar akan mengundi untuk Presiden Nixon (1969-1974). Sehinggalah pada bulan Jun 1972, Kristol secara sah diberi tempat sebagai tokoh utama neokonservatif. Robert Bartley, editor bersama *Wall Street Journal* (WSJ)

menyatakan bahawa Kristol dan jurnal pimpinannya telah membentuk “pakatan saintis sosial empirikal dan ahli falsafah politik klasik” dan acara paling menakjubkan dalam sejarah intelektual 1960-an merupakan “evolusi sebuah konservatif yang baru dan diperbaharui” (dipetik dari Nash 1976: 331–332).

Satu perkara yang menjadi persetujuan neokonservatif mengenai punca kegagalan kepimpinan dan menurunnya peradaban AS ialah kebangkitan “kelas baru” profesional kelas pertengahan yang menentang nilai-nilai asas masyarakat yang mendukung mereka. Kelas baru ini samada di dalam kerajaan atau dalam kehidupan peribadi mereka merupakan egalitarian dan antiperniagaan. Komposisi dan sifat kelas baru ini bagaimanapun sukar ditentukan memandangkan kebanyakan neokonservatif terutamanya seperti Kristol menganggapnya sebagai golongan kaya, intelektual atau profesional atau pekerja kerajaan atau mereka yang berpendidikan tinggi (Dolbeare & Medcalf : 1988:136).⁷

Kirkpatrick sebagai contohnya memandang fenomena kebangkitan “elit Demokratik baru” seperti yang tergambar dalam karyanya *The New Presidential Elite: Men and Women in National Politics* (1979) sebagai mempengaruhi keputusannya untuk beralih ke neokonservatif. Sejak wujudnya kepimpinan baru Demokrat yang dipimpin McGovern pada tahun 1972, Parti Demokrat telah menyaksikan kebangkitan kuasa sebilangan besar lelaki dan wanita baru yang motif, matlamat dan corak pengorganisasianya berbeza dari orang-orang yang telah mendominasi politik AS pada masa lampau. Kirkpatrick merujuk kumpulan ini sebagai kelas baru. Mereka kebanyakannya merupakan intelektual dan pakar dalam media, bahasa dan jenaka pintar yang memanipulasi simbol politik dan budaya untuk mengejar matlamat politik. Kirkpatrick percaya bahawa kebanyakan dari ahli kelas baru ini menyanjung nilai-nilai budaya saingan (*counterculture*)⁸ Gerakan budaya saingan atau yang menjadi asas gerakan antiperang dan demonstrasi hak sivil. Lebih dari itu, mereka menganut fahaman rasionalis utopia yang mendatangkan bahaya kepada kebebasan demokratik (Rozell 1990b: 143–144).

Podhoretz juga tidak terkecuali dalam perkara ini seperti tulisannya dalam *Breaking Ranks: A Political Memoir* (1979). Menurut Podhoretz, beliau pada awalnya menyokong dan membuka majalah pimpinannya kepada gerakan budaya saingan dan politik radikal kerana percaya pada konstruksi semula masyarakat AS secara domestik. Peristiwa yang menjadi faktor pencetus kehilangan keyakinannya ialah Gerakan Kebebasan Berucap pada tahun 1964 di Universiti California yang kononnya digelar sebagai revolusi. Beliau sendiri

tidak mempercayai idea yang pernah didukungnya akan menguasai kampus dan kemudiannya Parti Demokrat di bawah pimpinan McGovern. Beliau kesal kerana intelektual liberal gagal mengkritik kebangkitan militan pelajar seperti rusuhan pelajar ke atas Universiti Columbia. Perang Vietnam juga merupakan peristiwa yang banyak merubah pemikiran Podhoretz. Beliau bersetuju dengan bantahan Morgenthau terhadap Perang Vietnam yang menyifatkannya sebagai perang yang tidak boleh dimenangi (Rozell 1990: 119–122 ; Gerson 1995: atas talian ; Podhoretz 1999: atas talian).

Faktor kehilangan keyakinan yang dialami oleh Podhoretz dan Kirkpatrick ini membawa kepada satu tema utama dalam gerakan neokonservatif iaitu keruntuhan nilai-nilai tradisional Amerika yang cuba dipertahankan mereka. Semenjak Perang Dunia Kedua, nilai-nilai ini mengalami hakisan dan kewujudan gerakan radikal pemuda, budaya *yippie* dan *counterculture* pada 1960-an digambarkan oleh neokonservatif bukan sebagai idealis tetapi utopia yang hedonistik. Termasuk dalam apa yang dikatakan sebagai keruntuhan moral ini ialah gerakan sosial seperti hak sivil, hak wanita dan hak golongan gay. Kedua-dua gerakan hak wanita dan hak golongan gay sebagai contohnya telah melemahkan negara dan gerakan hak sivil telah pergi dengan lebih jauh dengan menyanjung orang-orang seperti peninju, Muhammad Ali yang enggan menyertai panggilan perang (*draft dodgers*) (Wills 1988: 339-340; Connin 1996 : 882).

Perkembangan ini seterusnya membawa kepada pembentukan *Coalition For Democratic Majority* (CDM) pada tahun 1972 iaitu sebuah pertubuhan Demokrat yang berpegang pada liberalisme tradisional tetapi berfahaman *hardliner* dan *hawk*⁹ dalam dasar luar. Pakatan ini diketuai oleh Senator Henry Jackson (Pengerusi), Moynihan, Podhoretz, Eugene Rostow dan juga barisan intelektual seperti Kirkpatrick (Naib Pengerusi), Midge Deeter dan Ben Wattenberg. Selain itu, sebab utama peralihan mereka ialah kerana persepsi mengenai kebesaran USSR yang ditandakan menerusi serangan USSR terhadap Afghanistan dan Czechoslovakia yang sekali gus mempengaruhi tanggapan mereka terhadap prospek akomodasi dengan USSR (Finger 1983; Rosenfeld 1986; Wills 1988; Kissinger 1999; Hoeveler 1991; Podhoretz 1999).

Biarpun begitu, Podhoretz dan Kirkpatrick dalam beberapa keadaan masih menyokong idea negara kebijakan dan kerajaan yang tidak terbatas. Perbezaan pendapat mengenai dua perkara ini adalah perbezaan kedua yang mendasari pemikiran konservatif tradisional dan neokonservatif biarpun mereka bersetuju sepenuhnya terhadap dasar antikomunis (Rozell & Pontuso 1990: 191). Dalam hubungan mengenai kritikan terhadap kelas ini, Podhoretz memberikan

perbezaan ketiga yang mendasari konservatif dan neokonservatif. Ianya ialah sikap terhadap gerakan buruh di mana neokonservatif tidak memusuhi gerakan buruh. Salah satu faktor terhadap persefahaman ini ialah kerana latar belakang mereka yang datang dari kelas pekerja dan hakikat bahawa banyak pemimpin gerakan buruh AS berpendirian antikomunis. Hal ini termasuklah Reagan sendiri yang pernah menjadi pemimpin buruh (Podhoretz 1996 : atas talian).

Dalam aspek ekonomi, kritikan utama neokonservatif adalah lanjutan dari idea awal yang diperkenalkan oleh intelektual konservatif seperti Friedrich Hayek, Russel Kirk dan William Buckley. Antaranya, mereka menentang jangkaan bahawa pertumbuhan ekonomi akan meningkatkan kesejahteraan hidup dan mengkritik kaedah perancangan sebagai jalan terbaik memperbaiki kehidupan manusia seperti yang diutarakan oleh Hayek. Hal ini merupakan tema utama yang mendasari kritikan neokonservatif terhadap program *Great Society* Presiden Johnson seperti yang diutarakan oleh Bell, Glazer, Moynihan dan Kristol. Kesemua mereka ini pada asalnya menyokong gerakan *Fair Deal*¹⁰ Presiden Truman (1945-53) tetapi mendapati program Johnson menjadi terlalu birokratik, berkos tinggi dan tidak effektif. Sebagai contoh, mereka percaya yang program kebijakan rakyat seharusnya menyediakan keselamatan kepada yang memerlukan tetapi tidak sampai menjadikan rakyat bersifat bergantung. Mereka tidak menggembirai penumpuan perkhidmatan dalam negara kebijakan dan gembira mengkaji langkah alternatif bagi menyediakan perkhidmatan ini (Sullivan 1987: 99–100 ; Connin 1996: 881; Kristol 2003: atas talian).

Glazer (2005: atas talian) ketika mengimbas semula perkara ini menyatakan bahawa beliau dan rakan-rakannya yang lain merasakan pendekatan yang paling penting untuk membentuk masyarakat yang harmoni ialah bergantung kepada orientasi tradisional iaitu “nilai” dan “sifat kebaikan” dan bukannya pendekatan sains sosial ataupun kejuruteraan sosial. Glazer menegaskan juga, apabila Peter Steinfels melakukan kajian pertama berkenaan neokonservatif pada tahun 1979, Steinfels masih menggambarkan kecenderungan neokonservatif sebagai satu pemikiran domestik. Sehubungan itu, Glazer mengemukakan pertanyaan, ”bagaimana neokonservatif kini banyak dikaitkan dengan dasar luar adalah suatu persoalan yang penting”.

Namun Wills (1988:339) yang menulis antara biografi terbaik Reagan mengatakan, walaupun soal domestik dan ekonomi menjadi punca tetapi yang lebih penting ialah kerana kesedaran neokonservatif tentang komunisme. Menurut Lindberg (2004: atas talian), orientasi antikomunis neokonservatif mempunyai satu ciri terpenting iaitu aspek moralisme yang mempunyai dua komponen.

Pertama, keyakinan bahawa jenis kerajaan demokratik yang diamalkan di AS adalah berbaloi untuk dipertahankan kerana ia lebih mempunyai kebesaran moral dari model lain yang bersaingan. Kedua, keyakinan bahawa komunisme merupakan kejahanan tunggal yang amat unik. Atas hakikat inilah, neokonservatif mengkritik dasar détente seperti hubungan dengan China dan perjanjian Perundingan Menghadkan Senjata Strategik (SALT) yang dianjurkan oleh Presiden Nixon-Henry Kissinger sebagai melemahkan pertahanan AS. Hakikat ini diakui oleh Kissinger yang menyifatkan kumpulan neokonservatif seperti Moynihan, Richard Perle, Podhoretz dan Kristol sebagai “bekas kawan-kawan” yang telah memberi kritikan yang cukup pedih namun:

(they) have made significant contributions to American thinking on foreign policy. They brought a much-needed intellectual rigor and energy to the debate, which helped to overcome the dominance of liberal conventional wisdom. Once they reached office in the Reagan administration, they conducted a strong and successful national strategy... (Kissinger 1999: 110)

Kissinger menganggap neokonservatif menolak pendekatan geopolitik atau geostrategik sebaliknya kembali kepada dasar Wilsonian yang bersifat keras dan militan bagi menghapuskan kejahanan yang diwakili oleh USSR dan menekankan keperluan melawan USSR sebagai peperangan filosofis (Kissinger 1999: 111; 2004: atas talian). Dalam era Reagan, neokonservatif bergerak melalui *Committee on the Present Danger* (CPD) iaitu sebuah kumpulan yang sering dilihat sebagai pakar pertahanan atau pakar dasar luar Reagan (Bell 1989: 9). CPD telah digunakan bagi mewar-warkan kebesaran tentera USSR bagi memberi satu tafsiran bahawa AS perlu meningkatkan keupayaan tenteranya. Akibatnya, mulai dari itu, analisis CPD lebih dipercayai dari analisis rasmi kerajaan (Pipes 1981: xvi–xvii ; Wills 1988: 336 ; Tarpley & Chaitkin 1992: 321-322 ; Judis 1995: 127 ; Mann 2004: 74).

Dalam masa yang sama, berlakunya penyertaan ahli-ahli CDM yang ditubuhkan pada 1972 pimpinan Senator Henry Jackson seperti yang dibincangkan sebelum ini. Kumpulan inilah yang mula-mula menyerang idea détente Nixon-Kissinger dan bersedia untuk berurusan dengan sayap kanan Republikan jika mereka bersedia mengkritik dasar Kissinger (Wills 1988: 335). Antara tokoh-tokoh neokonservatif dalam CPD yang menerima perlantikan dalam penggal pertama pentadbiran Reagan termasuklah Kirkpatrick, Perle, Paul Nitze, Richard Pipes, Eugene Rostow, Paul Wolfowitz, Max Kampelman, Steven Bryen, Noel Koch, Dov Zakem, Kenneth Adelman dan Fred Ikle. Kesemua mereka ini

merupakan tokoh neokonservatif yang pro-Yahudi (Tarpley & Chaitkin 1992: 323; O'Laughlin 2006: 101).

Setelah menaikkan reputasi Reagan dalam tentang terhadap USSR, neokonservatif mula mengalami apa yang dipanggil John Ehrman (1995) sebagai “tempoh meningkatnya kekeliruan”. Perundingan Mengurangkan Senjata Strategik (START) antara Reagan dan pemimpin USSR, Mikhail Gorbachev (1985-1991) pada tahun 1987 jelas mematikan tanggapan bahawa USSR sentiasa berniat jahat dan kebal dari sebarang perubahan drastik (dipetik dari Judis 1995: 127–128). Golongan neokonservatif berasa kecewa sehingga gakan beberapa anggota pentadbiran seperti Perle dan Kenneth Adelman meletakkan jawatan kerana membantah perkembangan itu (O'Loughlin 2006:101).

Tumbangnya komunisme sekaligus membuka lompong pada sistem antarabangsa yang selama ini berbentuk bipolar. Intelektual neokonservatif mula mempengaruhi debat dasar dimulakan dengan tesis Fukuyama (2002, naskhah asal 1989) yang meramalkan era pasca Perang Dingin sebagai "...berakhinya sejarah...iaitu titik akhir evolusi ideologikal manusia dan penguniversalan demokrasi liberal Barat sebagai bentuk akhir kerajaan manusia". Dua tahun kemudian, seorang lagi intelektualnya Charles Krauthammer (1991) memperkenalkan tesis AS sebagai kuasa unipolar yang tidak tercabar selepas berakhinya Perang Dingin. Begitu juga dengan Samuel Huntington (1993) yang meramalkan bahawa sumber konflik pada era ini merupakan elemen budaya iaitu pertembungan antara negara dan kumpulan pelbagai peradaban. Beliau menyifatkan cabaran terbesar akan datang dari Islam yang digambarkan menerusi sejarah keganasan.

Penulis menganggap tiga tesis ini merupakan satu pemangkin terhadap kebangkitan semula neokonservatif dalam gagasan pendemokrasian global. Generasi kedua neokonservatif yang diketuai oleh William Kristol dan Robert Kagan mula melancarkan kritikan berterusan terhadap pentadbiran Presiden Bush Sr. dan Presiden Clinton kerana gagal untuk menggulingkan Saddam Hussein dan sekaligus gagal membayangkan kebesaran AS. Hasrat mereka digambarkan dengan jelas dengan penubuhan *Project For New American Century* (PNAC) dan terasasnya majalah *The Weekly Standard* pada tahun 1997 sebagai platform utama serangan neokonservatif. Apabila Bush mengambil alih jawatan, neokonservatif pada asalnya menyokong dasar konfrontasi terhadap China dan sokongan diplomatik terhadap Taiwan. Namun 9/11 mengubah segala-galanya dan neokonservatif beralih perhatian terhadap Timur Tengah dan keganasan global (Wallerstein 2002; Nye 2003; Baker 2004; Mann 2004; Burbach &

Tarbell 2004 :Nau 2004; Crawford 2004). Seperti yang dirumuskan oleh Farer (2004: 43) dan Chandra (2005b: 6), kembali dan bangkitnya neokonservatif merupakan timbal balik faktor-faktor seperti perletakan pegawai dalam beberapa kedudukan penting, peranan Kristian Kanan, ketidakstabilan di Timur Tengah dan kewujudan Al-Qaeda yang membuka pintu terhadap perubahan dasar yang dramatik.

Perletakan tokoh neokonservatif ke dalam pentadbiran Bush merupakan faktor penting yang perlu diberi perhatian dalam melihat satu aspek penerusan pengaruh. Seperti juga Reagan yang dibantu oleh CPD, Bush mendapat sokongan kuat daripada PNAC. Walaupun PNAC tidak dinamakan sebagai satu pertubuhan rasmi dan hanya berorientasikan pendidikan, tetapi umum mengetahui bahawa ia merupakan platform utama neokonservatif era Bush yang merancang mewujudkan *Pax Americana* (Frank 2003; Ryn 2003 ; Farer 2004; Chandra 2004; Burbach & Tarbell 2004). Seperti keadaan CPD era Reagan, kebanyakannya dari generasi pertama dan kedua neokonservatif berada dalam PNAC dan dilantik dalam pentadbiran Bush sama ada melalui jawatan rasmi atau kumpulan penasihat. Antaranya ialah William Bennet, Abrams, Podhoretz, Dechter, Donald Kagan, Wolfowitz, Lewis Libby, Fukuyama, James Woolsey, Richard Perle dan juga Bolton (www.newamerican century.org).

Tidak menghairankan apabila rancangan Perang Iraq mula kedengaran, neokonservatif mengalami pertentangan dengan tokoh konservatif tradisional yang menyokong pendekatan diplomasi dan keseimbangan kuasa dalam dasar luar ataupun mereka yang berada dalam kem realis. Antara mereka yang sering dirujuk berada dalam kem ini ialah Kissinger, James Schlesinger (bekas Setiausaha Pertahanan Carter), Zbigniew Brzezinski (bekas Penasihat Keselamatan Negara Carter), Brent Scowcroft (bekas Penasihat Keselamatan Negara Bush Sr.) dan James Baker (bekas Setiausaha Negara Clinton). Turut termasuk dalam kem ini ialah dua intelektual neokonservatif sendiri iaitu Huntington dan Fukuyama. Mereka kebanyakannya tidak bersetuju dengan Perang Iraq, konsep unilateralisme, universalisme idea AS serta penyebaran demokrasi (Nye 2003; Crawford 2004; Nau 2004; Fukuyama 2004). Perkembangan ini disifatkan oleh Nau (2004: 19), sebagai perpecahan ketiga antara konservatif tradisional dan neokonservatif. Perpecahan pertama menurutnya berlaku berikutan dasar Reagan selepas Perang Vietnam yang tidak mahu sekadar membendung USSR tetapi ingin menamatkan terus pemerintahan komunis dan perpecahan yang kedua berlaku selepas Perang Teluk kerana kegagalan Bush Sr. untuk menggulingkan Saddam.

Menurut Fukuyama, salah satu sebab mengapa neokonservatif bertukar menjadi manifesto dasar luar yang berambisi ialah disebabkan berakhirnya Perang Dingin. Penganut realis geopolitik seperti Kissinger yang mendominasi dasar luar AS semenjak Perang Dunia Kedua amat percaya bahawa USSR akan wujud selama-lamanya dan AS harus belajar bagaimana untuk hidup bersama mereka. Berlawanan dengan aliran ini tambah Fukuyama, terdapat sebuah aliran minoriti (neokonservatif) yang berhujah bahawa AS patut mencabar USSR atas alasan moral. Sehubungan itu, Fukuyama merumuskan kejatuhan USSR secara aman dan tidak terjangka mengesahkan konsep perubahan rejim sebagai satu pendekatan dalam hubungan antarabangsa mempertimbangkan bahawa empayar USSR sebenarnya boleh ditumbangkan. Fenomena inilah yang seterusnya dijadikan asas yang salah oleh neokonservatif dalam pengurusan perang menentang keganasan dan Perang Iraq (dipetik dari Boynton 2005: atas talian).

Keazaman serta tekad kumpulan neokonservatif jelas tergambar apabila stesyen televisyen BBC menerbitkan dokumentari temu bual bersama tokoh-tokoh neokonservatif pada bulan Mei 2003. Mereka secara umumnya menyokong dasar menjatuhkan Saddam melalui perang yang dilancarkan Bush dan keperluan membentuk satu dunia baru yang demokrasi. Mengulas mengenai perkara ini, Timbalan Duta Syria, Imad Moustapha yang pernah menghadiri beberapa perjumpaan neokonservatif mengulas bahawa:

I try to attend almost all their public meetings. Sometimes I find them amusing. Sometimes they are really terrifying in the way they think, the way they would like to shape the world, the way they think they can impose their doctrine and their ideology on everybody else, even if force is needed.

(news.bbc[a])

Pandangan ini berasas memandangkan idea neokonservatif sememangnya bersifat radikal. Intelektual neokonservatif di *American Enterprise Institute* (AEI), Michael Ledeen pernah mencadangkan, “...every ten years so, the United states need to pick up some small crappy little country and throw it against the wall, just to show the world we mean business” (dipetik dari Guyatt: 256). Begitu juga Krauthammer yang pernah mengecam rancangan menamatkan Perang Afghanistan dengan cepat agar ia selesai sebelum bulan Ramadan. Logik beliau, negara-negara Arab tidak pernah mempertimbangkan faktor itu apabila menyerang Israel pada hari Yom Kippur (Krauthammer 2001b: 72).

Menurut Chandra (2005: 6), kumpulan neokonservatif yang bangkit dalam era Bush mempunyai satu *blueprint* untuk mengubah dunia dan mengisyiharkan bahawa misi mereka ialah untuk membawa kebebasan dan demokrasi kepada masyarakat dunia. Kesan dari sikap Bush dan pentadbirannya yang menampakkan kesediaan dalam persekitaran politik yang baru, Irving Kristol menyifatkan neokonservatif sedang menikmati “kehidupan kedua” (Kristol 2003: atas talian).

Usaha neokonservatif terhadap penyebaran demokrasi ini dianggap oleh Jervis (2003: 368) sebagai sebagai kesan dinamik domino yang menyatakan bahawa penggantian rejim di Iraq akan mengukuhkan kuasa kebebasan dan mencegah penganggu keamanan yang berpotensi. Dalam hubungan ini, bekas Timbalan Setiausaha Pertahanan Bush (kini Presiden Bank Dunia), Paul Wolfowitz merupakan penanda aras terhadap usaha yang cukup idealistik ini. Wolfowitz menyifatkan adalah satu “penghinaan” kepada dunia Arab jika mereka difikirkan tidak sesuai mengamalkan demokrasi (dipetik dari news.bbc [b]). Beliau juga sukar untuk mempercayai bahawa:

...pembebasan orang-orang berkebolehan dalam salah satu negara penting di negara-negara Arab (Iraq) dari cengkaman salah seorang penzalim dunia (Saddam) tidak akan menjadi peluang...membina dunia yang adil dan aman dari perang keganasan.

(dipetik dari Dunn 2003: 290)

Walaupun tidak bersetuju dengan idea kesan domino, Wolfowitz menegaskan bahawa kebebasan dan demokrasi adalah idea yang berkuasa dan berdasarkan apa yang berlaku di Asia Timur semenjak 20 tahun yang lepas, proses pendemokrasian ini akan berlaku secara evolusi dan berperingkat (Wolfowitz 2003: 28). Tradisi pendemokrasian ini sebenarnya diwarisi dari pentadbiran Reagan iaitu pandangan optimistik mengenai sifat semulajadi manusia bahawa nilai-nilai demokratik AS boleh dipindahkan. Tradisi ini adalah pegangan Reagan dan juga merupakan pegangan Bush iaitu sesuatu yang bersifat utopia dan berambisi (Gaddis 2003 : atas talian).

WACANA BERKAITAN

Daripada perbincangan di atas, terdapat dua kesimpulan yang boleh dibuat mengenai neokonservatif. Pertama, ianya merujuk kepada komponen baru dalam gerakan konservatif iaitu peralihan kumpulan liberal dan radikal ke dalam konservatif dan yang kedua, sebagai gelombang baru pemikiran oleh sebuah

kumpulan yang berhasrat mengembalikan nilai-nilai moral dan kebesaran AS. Namun begitu, neokonservatif turut mempunyai beberapa tafsiran dan analisis asal usul yang panjang.

i. Neokonservatif dan inspirasi Leo Strauss

Leo Strauss merupakan seorang intelektual konservatif yang amat dominan. Strauss merupakan imigran Yahudi dari pendudukan Nazi di Jerman dan mengajar di Universiti Chicago. Kesarjanaan Strauss memberi inspirasi terhadap pembaharuan teori politik klasik dan menjadi fenomena akademik di sekitar tahun 1970-an dan 1980-an. Pengikut-pengikut beliau yang dipanggil Straussian terdapat di serata universiti di AS dan telah berjaya menduduki seluruh tempat dalam kerajaan. Walaupun Strauss menulis dalam berbagai aspek idea politik, namun pemikiran politik klasik seperti Plato, Aristotle, Machiavelli, Hobbes dan lain-lain merupakan genre yang menjadi tumpuannya (Hoeveler 1991: 18; Susser 1995: 41; O’Laughlin 2006: 93).

Namun Strauss tidak pernah menulis sebarang subjek berkaitan dasar luar. Dalam hubungan dengan politik, Strauss berhujah mengenai kewujudan sekumpulan penasihat elit seperti dalam karya Plato, *Republic* yang boleh mempengaruhi pemimpin mengenai perlunya kebijaksanaan dan pertimbangan moral yang kuat mengenai kebaikan dan kejahanatan. Ideanya membawa beberapa implikasi iaitu kepentingan pemimpin yang kuat dalam tindakan, tegas dalam kepercayaan dan bersedia untuk memerangi tirani (Mann 2004: 26–27).

Neokonservatif banyak didakwa mendapat inspirasinya dari Leo Strauss terutamanya Irving Kristol dan Wolfowitz. Dalam bukunya, *Reflections of a Neoconservative* (1983), Kristol secara berterus-terang menyatakan keagumannya terhadap Leo Strauss dan meletakkan Strauss di tempat teratas bersama-sama Lionel Trilling¹¹ sebagai intelektual yang paling banyak memberi pengaruh dalam kehidupannya. Hampir setiap bab dalam buku tersebut juga menampakkan pengaruh falsafah politik klasik (Nash 1976: 332). Begitu juga dengan Wolfowitz yang walaupun tidak sempat berada di bawah didikan Strauss tetapi sempat mengambil dua subjek Strauss sewaktu di Universiti Chicago (Mann 2004: 24-28). Namun Wolfowitz menolak idea bahawa dia adalah seorang Straussian dan menyifatkan ia merupakan “falsafah politik yang kabur” (dipetik dari Hirsh 2003: 18). Tetapi seorang lagi tokoh neokonservatif iaitu Kirkpatrick tetap menganggap Wolfowitz masih merupakan pengikut Strauss yang utama (dipetik dari Mann 2004: 28).

Kassim (2005: temu bual) dan Chandra (2005: temu bual) juga menyifatkan Strauss merupakan guru kepada gerakan neokonservatif yang jelas mengamalkan prinsip realis ala Machiavelli. Sarjana di Universiti Illinois, Francis Boyle yang merupakan bekas penuntut kepada anak murid terulung Strauss iaitu Joseph Cropsey turut mengakui bahawa:

The University of Chicago routinely trained me and innumerable other students to become ruthless and unprincipled Machiavellians. That is why so many neophyte Neo-Cons students gravitated towards the University of Chicago.

Boyle turut menyifatkan anggota pentadbiran Bush seperti Wolfowitz, Ahmad Chalabi, Abram Shulsky, Zalmay Khalilzad dan John Ashcroft yang merupakan lulusan Universiti Chicago sebagai “suka berperang”, “totalitarian” dan “...intellectual and moral cesspool” (Boyle 2005: atas talian).

ii.Neokonservatif sebagai gerakan yang berlatar belakang sosialis dari fahaman Trotsky

Terdapat dua peristiwa yang mempengaruhi prinsip neokonservatif terhadap dasar luar. Pertamanya ialah pemerintahan totalitarian Stalin di USSR dan pembunuhan Hitler terhadap kaum Yahudi di Jerman yang menyebabkan mereka mengamalkan sokongan tidak berbelah bagi kepada Israel (Connin 1996: 882). Selain dari latar belakang liberal seperti yang dijelaskan sebelum ini, satu lagi ciri terpenting neokonservatif ialah latar belakang sosialisnya. Kewujudan neokonservatif dilihat semata-mata bukan disebabkan oleh keinginan mengekalkan aliran liberalism Perang Dingin pada 1960-an kerana tokoh awal neokonservatif seperti Kristol, Hook dan Kirkpatrick dipengaruhi oleh fahaman Trotsky yang diperkenalkan oleh pemikir dan revolusioneri Marxis, Leon Trotsky (1879–1940) semenjak tahun 1930-an lagi (Wills 1988; Judis 1995; Heilbrunn 2004; Boot 2004; www.pbs.org/arguing). Latar belakang sosialis ini menurut Kassim (2005: temu bual) adalah ciri utama yang membezakan neokonservatif dengan golongan konservatif lama yang mempertahankan tradisi dan disifatkan kanan.

Kristol merupakan contoh terbaik dalam perkara ini. Beliau pada asalnya merupakan ahli Parti Buruh Max Schachtman dan kemudiannya bertukar ke aliran liberal iaitu dalam *Americans For Democratic Action* (ACA) dibawah pimpinan Arthur Schlesinger Jr (Heilbrunn 2004: 113&116) Dalam bukunya *Reflection Of a Neoconservative* (1983), Kristol menjelaskan obsesi beliau terhadap idea romantisme iaitu melihat dunia dari pandangan sendiri akhirnya

berkontradiksi dengan realiti dalam dunia yang sebenar. Faktor inilah yang menimbulkan kesedarannya dan dari penganut Trotsky, beliau menjadi seorang penentang kuat keburukan Marxis. Peralihannya dari fahaman radikal ke neokonservatif berlaku apabila melihat radikalisme boleh memberi kesan yang buruk terhadap kemanusiaan. Pandangannya ini semakin tepat apabila beliau melihat liberalisme kontemporari mula kehilangan nilai kebaikannya dan menjurus kepada radikalisme (Poelvoorde 1990: 104–106). Kristol juga melihat pihak liberal terlalu lemah untuk berhadapan dengan komunis kerana mereka telah berhadapan dengan perperangan ideologi lebih awal pada era 1930-an sewaktu menjadi pengikut Trotsky yang amat meragui Stalin. Sehubungan itu, pengalaman awal ini telah membuatkan mereka lebih bersedia untuk menghadapi perperangan yang lebih besar iaitu (Heilbrunn 2004: 116).

Dalam hubungan ini, Bell (1989: 10) memetik ungkapan bekas ahli-ahli komunis Eropah yang mengatakan, “pertembungan terakhir adalah antara penganut Marxis dan bekas penganut Marxis kerana mereka yang mengalami rasa hilang keyakinan merupakan sumber maklumat musuh yang terbaik memandangkan mereka pernah menganut fahaman musuh”. Neokonservatif juga menganggap diri mereka sebagai kader yang sedang dalam perjuangan dan melihat dasar luar sebagai satu perperangan (*crusade*). Jika Trotsky cuba untuk menyebarkan fahaman sosialisnya,¹² neokonservatif merupakan keterbalikan dari amalan tersebut iaitu cuba menyebarkan demokrasi seperti yang ditegaskan oleh seorang intelektualnya, Joshua Muravchik (Judis 1995: 125-126).

iii. Neokonservatif sebagai satu gerakan agama

Terdapat dua kuasa terbesar yang sering dikaitkan dengan neokonservatif iaitu gerakan Yahudi dan *New Right* (Frank 2003; Pieterse 2004). Neokonservatif amat terpukul dengan apa yang menimpa mereka sewaktu peristiwa *Holocaust*. Peristiwa inilah yang membentuk sinonim yang paling popular iaitu menyamakan fahaman neokonservatif dengan gerakan Yahudi iaitu dasar yang menjadi kunci terhadap dasar neokonservatif di Timur Tengah (Dolbeare & Medcalf 1988: 139 ; Gerson 1996: 162). Malah menurut Gal Beckerman dalam majalah *Forward*, "...jika terdapatnya gerakan intelektual di AS di mana ciptaannya boleh dituntut secara tunggal oleh pihak Yahudi, ia merupakan neokonservatif" (dipetik dari Mearsheimer & Walt 2006: 75).

Pada penghujung tahun 1960-an, neokonservatif mendapati mereka keseorangan dalam perjuangan mempertahankan Israel. Di sinilah beberapa artikel dalam majalah *Commentary* berperanan mengubah aliran pendapat disebabkan

neokonservatif berpandangan bahawa Israel telah diancam (Gerson 1996: 162). Antara perkara-perkara yang menjurus kepada ancaman ini menurut Nash adalah reaksi dari mogok guru pada tahun 1967 yang melagakan kaum Yahudi dan kulit hitam, desakan di sesetengah kampus mengenai kuota mengikut bangsa, tuduhan anti-Semitic dan permusuhan terhadap Israel oleh golongan *New Left*.¹³ Peristiwa-peristiwa ini menjadikan banyak Yahudi Amerika mula beralih ke sayap kanan bermula pada penghujung 1960-an (Nash 1976: 327). Selepas kemenangan sensasi Israel dalam perangnya dengan Arab pada 1967, maruah golongan Yahudi di AS mula meningkat. Pada tahun 1968, Podhoretz secara terbuka dituduh oleh bekas penulis ucapan Kennedy, Theodore Sorenson sebagai meletakkan kepentingan Israel melebihi kepentingan AS (Heilbrunn 2004:118).

Sejarah tekanan yang dialami kaum Yahudi ini mungkin boleh menjelaskan kenapa tokoh neokonservatif kerap dihantar ke Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB). Moynihan, neokonservatif pertama yang menjadi duta tetap AS ke PBB pernah menyuarakan kemarahan komuniti Yahudi AS terhadap resolusi 3379 Perhimpunan Agung PBB 1975 yang menyamakan Yahudi dengan perkauman¹⁴ (Farer 2004: 40). Tidak lama selepas Moynihan iaitu dalam era Reagan, jawatan duta ini disandang pula oleh seorang lagi neokonservatif yang amat meragui peranan institusi kerjasama iaitu Kirkpatrick. Dalam isu membabitkan Israel, Finger (1983: 448) mengatakan tiada perwakilan AS yang dilihat lebih rapat dengan Israel selain Kirkpatrick. Semasa era Bush, seorang lagi neokonservatif yang amat antimultilateralisme, John Bolton dilantik sebagai duta PBB sehingga menimbulkan reaksi keras dari komuniti politik AS sendiri (*Utusan Malaysia* 3 Ogos 2005: 17).

Hubungan Israel dan AS bukanlah perkara baru dan asing malah disifatkan sebagai satu “hubungan klasik” dalam membicarakan dasar luar AS. Mearsheimer dan Walt (2006) berhujah bahawa pengaruh ini muncul berikutan pengaruh pelobi Israel dalam dasar luar AS. Mendahului senarai pelobi paling berkuasa ialah *American-Israel Public Affairs Committee's* (AIPAC) yang merupakan pelobi paling berkuasa di AS selepas *American Associated of Retired People* (AARP). Malah AIPAC turut diduduki oleh dua tokoh neokonservatif seperti Bolton dan Kirkpatrick. Lebih dari itu, sejak 25 tahun yang lepas, Israel turut mengisi wakil mereka dalam kumpulan pemikir utama di AS terutamanya yang paling dikaitkan dengan neokonservatif iaitu *American Enterprise Institute* (AEI), *Jewish Institute for National Security Affairs* (JINSA) dan Institut Hudson (Mersheimer & Walt 2006 : 15 & 21-22).

Fakta ini menyebabkan mereka sering digambarkan sebagai pembawa dasar Parti Likud Israel dan mengamalkan dwikesetiaan. Menurut Boyle (2005: atas talian), “*Most of the Straussian Neo-Cons in the Bush Jr. administration and elsewhere are Israel firsters : What is “good” for Israel is by definition “good” for the United States. Dual loyalties indeed*”. Contoh paling jelas dalam perkara ini ialah tindakan kumpulan neokonservatif yang cuba menasihati Perdana Menteri Israel ketika itu, Benjamin Netanyahu melalui laporan *A Clean Break : A New Strategy For Securing The Realm* pada tahun 1996. Ia menggesa Israel bersikap lebih tegas dengan negara-negara Arab, bersedia menghadapi ancaman Syria dan Iraq serta mengubah sifat hubungan dengan Palestin. Tindakan ini diketuai oleh kumpulan neokonservatif yang diketuai Perle dan dianggotai oleh Douglas Feith, David Wurmser dan Meyrav Wurmser. Dua hari selepas menerima salinan *A Clean Break*, Netanyahu mengemukakan ucapan dalam sesi bersama di Kongres dan memuji sebahagian daripada cadangan yang dikemukakan dalam laporan tersebut (Beinin 2003: atas talian).

Mengulas mengenai perkara ini, Meyrav Wurmser menganggap tindakan tersebut tidak lebih dari satu “latihan mental” dan menafikan wujudnya dwikesetiaan. Menurutnya, kebanyakan neokonservatif adalah terlebih dahulu menjadi rakyat AS dan menganggap mereka sebagai pemikir AS yang berminat terhadap dasar AS. Hal ini juga kerana mereka melihat terdapat persamaan antara dasar luar Israel dan AS dan juga Britain. Tambah Wurmser lagi, ia hanyalah persoalan mengenai demokrasi di Timur Tengah (news.bbc [a]). Namun tentu sahaja tidak semudah itu untuk mempercayai kenyataan Wurmser. Malah seorang pengulas Israel dalam kolumnya di akhbar Israel *Ha'aretz*, secara terbuka menganggap bahawa Perle, Feith dan rakan-rakan penggubal strategi mereka “...are walking a fine line between their loyalty to American governments and Israeli interests” (dipetik dari Christison & Christison 2002).

Semenjak tercetusnya Perang Iraq, teori konspirasi Yahudi makin jelas kedengaran. Dr. Mahathir contohnya menganggap puak Yahudi memerintah dunia secara proksi dan membiarkan orang lain berjuang dan mati untuk mereka (Mahathir 2003: 32). Sikap Dr Mahathir dibidas oleh intelektual neokonservatif iaitu Charles Krauthammer yang sememangnya sentiasa berada di barisan hadapan dalam mempertahankan Israel. Krauthammer menyifatkan Dr Mahathir sebagai seorang yang kasar kerana menuduh “... American neoconservatives (read : Jews) are simply doing Israel's bidding, hijacking American foreign policy in the service of Israel and the greater Jewish conspiracy”¹⁵¹⁴ (Krauthammer 2004: 19).

Elliot Cohen, seorang lagi intelektual neokonservatif juga amat marah apabila diajukan mengenai perkara ini. Beliau memandangnya sebagai perkara yang amat ofensif dan menjijikkan terutamanya tuduhan mengenai dwikesetiaan dan lebih lagi tuduhan bahawa kaum Yahudi cuba mengumpulkan kuasa dan mendominasi mereka yang bukan Yahudi ([news.bbc \[a\]](#)). Kissinger juga tidak mempercayai konspirasi neokonservatif Yahudi dalam perang di Iraq. Walaupun beliau mengakui kesemua neokonservatif merupakan pro-Israel namun kebanyakan mereka merupakan pengikut Senator Jackson dan tidak akan memperjuangkan perang Amerika terhadap negara Dunia Ketiga (Kissinger 2004: atas talian).

Selain dari gerakan Yahudi, neokonservatif juga dikaitkan dengan gerakan *New Right* yang mendukung dasar “kultus agama”. Kumpulan fundamentalis ini menjadi amat berpengaruh di AS dengan muncul sebagai organisasi politik terbesar dengan keahlian sejumlah 2 juta orang dan berjaya menjana pendapatan tahunan sebanyak USD2.5 billion menerusi kegiatan penyiaran, media massa dan penerbitan (Burbach & Tarbell 2004: 94–96 ; Carmichael 2005: Forum Keamanan Global Perdana).

Walaupun golongan *New Right* lebih berperanan dalam urusan domestik namun tafsiran keagamaan mereka itu membawa kepada ajaran bahawa sekiranya Israel selamat, agama Kristian akan berkembang. Gabungan Yahudi Kanan dan *New Right* iaitu Kristian Zionis pula menjadi semakin kukuh dalam tempoh 20 ke 30 tahun kebelakangan ini. Gabungan inilah yang menyebabkan dasar anti-Islam begitu menebal terutamanya dari tokoh evangelikal seperti Pat Robertson dan Jerry Falwell yang selalu menyerang Islam, Al-Quran dan Rasulullah S.A.W. Keradikalan kumpulan fundamentalis ini jelas terbukti sekali lagi apabila pada 2005, Robertson mendesak Bush membunuh Presiden Venezuela, Hugo Chavez yang menyifatkan Bush sebagai penganas. Malah Robertson dan Falwell turut menganggotai AIPAC. Intelektual neokonservatif seperti Daniel Pipes pula secara terbuka mengakui bahawa selain dari tentera pertahanan Israel, Kristian Zionis Amerika mungkin merupakan aset strategik utama negara Yahudi (Christison & Christison 2002; Chandra 2004; 2005: temubual ; Mersheimer & Walt 2006; [www.usatoday.com](#) 22 Ogos 2005).

PERKEMBANGAN SEMASA DALAM GERAKAN NEOKONSERVATIF

Perkembangan pascaperang Iraq membuktikan bahawa rakyat AS telah menolak prinsip, ideologi dan falsafah neokonservatif. Ikenberry (2004: 10-18) dalam memperkatakan mengenai “berakhirnya detik neokonservatif” menganggap idea kumpulan fundamentalis baru ini tidak boleh menjadi panduan dalam dasar luar AS yang berkesan kerana didasarkan kepada tanggapan yang salah, dasar di Iraq yang semakin kacau, tersalah mentafsir sejarah dan penekanan yang keterlaluan terhadap idea unilateralisme dan ketenteraan.

Penggal kedua pentadbiran Bush juga membuktikan bahawa neokonservatif membayar harga yang tinggi dari projek pendemokrasian dan keangkuhan mereka. Wolfowitz yang menjadi perancang utama dalam dasar menggulingkan Saddam telah ditukarkan ke Bank Dunia. Bekas Ketua Kakitangan bagi Naib Presiden, Lewis Libby didapati bersalah di mahkamah kerana membocorkan maklumat perisikan perang. Setiausaha Rendah Pertahanan, Douglas Feith pula meletakkan jawatan, juga berikutan kontroversi mengenai peranannya dalam pemanipulasian maklumat perang. John Bolton, Duta AS ke PBB juga akhirnya meletakkan jawatan kerana terus gagal mendapat pengesahan Senat yang bimbangkan sikapnya yang konfrontasi.

Dalam skala yang lebih meluas, golongan neokonservatif mengakui bahawa Iraq tidak menampakkan petanda bahawa perancangan mereka berjalan seperti yang diharapkan. Muravchik apabila mengulas mengenai kegagalan menjumpai WMD mengakui bahawa AS telah melakukan kesilapan yang besar dan tidak segan untuk menganggap AS sebagai tolol. Beliau juga menyedari fakta bahawa Bush dan Perang Iraq merupakan dua perkara yang tidak popular (Muravchik 2006: atas talian). Perle, pendukung utama dasar menggulingkan Saddam juga tidak dapat menyembunyikan kekecewaannya apabila menyatakan bahawa tindakan AS berperang adalah betul tetapi menghadapi keadaan pascaperang yang salah dan mengakui bahawa beliau berkemungkinan tidak akan langsung menyerang Iraq mempertimbangkan kekacauan yang berlaku (dipetik dari Gibbs 2006: 23 dan Hirsh & Ephron 2006: 31). Perang Iraq pula dilihat menjadi satu lagi Perang Vietnam dan neokonservatif semakin berpecah dengan lebih jelas berikutan kegagalan mengembalikan keamanan di Iraq (lihat Muhamad Takiyuddin 2006; 2007; Rose 2006).

Fukuyama merupakan neokonservatif pertama yang "keluar barisan" secara rasminya pada penghujung tahun 2005. Dalam buku terbarunya, *After The Neocons : America at the Crossroads* (2006), Fukuyama menegaskan bahawa reaksi Bush terhadap kejadian 9/11 menyebabkan beliau tidak dapat lagi menyokong neokonservatif sebagai "kedua-dua simbol politik dan satu badan pemikiran" (Fukuyama 2006: ix). Dua dari reaksi Bush iaitu pembentukan doktrin serangan awal dan serangan terhadap Iraq merupakan faktor utama yang menyebabkan Fukuyama membakar jambatan terhadap ideologi neokonservatif yang pernah mengikatnya sebelum ini. Walaupun menurut beliau kedua-dua reaksi ini boleh dijustifikasikan oleh beberapa alasan, namun apa yang menjadi kontroversi terhadap pelaksanaan reaksi ini ialah penekanan yang keterlaluan terhadap konsep pertukaran rejim dan konsep keunggulan AS (2006: 2). Rakyat dunia menurut Fukuyama "...lebih suka menghubungkan demokrasi kita dengan adegan penderaan tahanan (Abu Ghraib) dari tugu *Statue of Liberty*" (dipetik dari Gibbs 2006: 24).

Bermula pada pertengahan tahun 2006, Doktrin Bush mula diperdebatkan sebagai sedang menuju tempoh kejatuhan (lihat antaranya Rubin & Pletka 2006 : atas talian : Allen & Ratnesar 2006: 18-23 ; Podhoretz 2006 : atas talian). Isyarat paling jelas terhadap penolakan Doktrin Bush dan falsafah neokonservatif akhirnya diterjemahkan oleh rakyat AS apabila Parti Demokrat menguasai semula Kongres dalam pilihan raya Kongres yang diadakan pada bulan November 2006 dan laporan *Iraq Study Group* 2006 yang merumuskan bahawa AS harus mencari jalan keluar terhadap permasalahan yang berlaku di Iraq (lihat antaranya Thomas 2006, Kosova 2006 dan Hirsh & Ephron 2006).

KESIMPULAN

Melalui analisis ini, adalah jelas kemunculan neokonservatif tercetus dari faktor-faktor yang saling melengkap. Dari pihak liberal, keyakinan mereka hilang disebabkan dengan kewujudan kelas baru, budaya songsang dan persepsi kebesaran USSR. Dari golongan Yahudi, mereka bangkit bagi menentang ancaman yang menganggu-gugat kelangsungan kewujudan mereka di AS. Dari pihak intelektual pula, mereka bangkit sebagai reaksi untuk mendefinisikan semula tafsiran nilai-nilai moral dan sifat kebaikan dalam masyarakat. Dalam ketiga-tiga kebangkitan ini, gerakan intelektual menjadi tunjang utama dalam menyatu dan memberi satu rasa kesepaduan.

Neokonservatif pada peringkat awal kebangkitannya juga lebih tertonjol sebagai gerakan yang menumpukan terhadap kritikan ekonomi, sosial dan budaya.

Ancaman berterusan USSR akhirnya mengubah orientasi ini sehingga dalam era Bush, penekanan terhadap dasar luar berada sebagai prioriti dalam perjuangan neokonservatif. Mereka mahu dilihat sebagai golongan yang patriotik dan meletakkan kepentingan nasional sebagai teras pembentukan dasar luar, mempertahankan sekutu utama mereka walau dengan apa jua cara, meragui institusi kerjasama dan menekankan konsep pertukaran rejim.

Dalam wacana mengenai aliran neokonservatif, mereka juga telah digelar dengan pelbagai istilah lain seperti neonasionalis, neo-Wilsonian, revolusioner berhaluan kanan, globalis demokrastik, realis demokratik, imperialis demokratik dan fundamentalis baru. Berdasarkan hujah yang dibincangkan penulis, pengkaji turut tidak bersetuju sepenuhnya dengan istilah neokonservatif kerana kumpulan ini cenderung kepada perubahan progresif iaitu perubahan dari status quo kepada sesuatu yang berbeza dan juga penggunaan kekerasan. Golongan yang lebih senang digelar penulis sebagai "nasionalis idealis" ini tidak berpegang secara dominan terhadap pendekatan realis dan idealis dalam hubungan antarabangsa. Mereka merupakan gambaran satu campuran fahaman realis dan idealis. Dalam beberapa aspek, *nasionalis idealis* ini jelas menolak beberapa prinsip realis dan konsep konservatif itu sendiri. Penolakan ini membayangkan sikap idealis mereka terhadap peranan yang perlu diambil AS dalam sistem antarabangsa hari ini iaitu matlamat penyebaran demokrasi sehingga mereka cenderung untuk mengambil sikap konfrontasi dan tidak teragak-agak untuk berperang.

Fakta yang turut sukar untuk ditolak ialah hakikat bahawa latar Yahudi dan obsesi neokonservatif terhadap keselamatan Israel memainkan peranan signifikan dalam mencorakkan dasar luar Bush yang agresif. Bertitik tolak dari keupayaan intelektual yang dipunyai oleh kebanyakan tokoh yang berada dalam kumpulan ini, mereka gigih menyalurkan pandangan menerusi media dan keanggotaan dalam kumpulan pemikir dan pelobi. Falsafah politik neokonservatif adalah kesinambungan dari ideologi penyebaran demokrasi yang telah diletakkan dengan baik dalam era Perang Dingin khususnya dalam era Reagan. Memasuki abad ke-21 dan dengan menjelmaanya ancaman baru iaitu terorisme, idea ini dijaya semula sebagai prioriti neokonservatif khususnya di Timur Tengah.

RUJUKAN

- Allen, M & Ratnesar, R. 2006. The end of cowboy diplomacy. TIME, 17 Julai 2006 : 18-23
- Baker, G. 2004. Neo-conspiracy theories. National Interest 78 : 130-135.
- Baradat, L.P. 1994. Political ideologies: their origins and impact. Edisi Ke-5. New Jersey: Prentice Hall.

- Beinin, J. 2003. Pro-Israel hawks and the Second Gulf War. (atas talian) <http://www.merip.org/mero/mero040603> (15 Mei 2006).
- Bell, C. 1989. The Reagan paradox. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Boot, M. 2004. Think again: neocons. (atas talian) (<http://www.foreignpolicy.com.thinkagain/neocons.html> (4 Februari 2005)).
- Boyle, F.A. 2005. Neo-Cons, fundies, feedies, and con-artists. (atas talian) <http://www.perdana4peace.org/resources/Neo-Cons> (30 November 2005).
- Boynton, R.S. 2005. The neocon who isn' (atas talian) http://www.prospect.org/web_page.ww?section=root&name=ViewWeb&articleID=11352 (15 Mei 2006).
- Burbach, R & Tarbell, J. 2004. Imperial overstretch: George W. Bush and the hubris of empire. Nova Scotia : Fernbook.
- Cameron, F. 2005. US foreign policy after the Cold War: global hegemon or reluctant sheriff. (Ed.Ke-2). London: Routledge.
- Carmichael, M. 2005. Religious influence on Bush's administration. Pembentangan di Forum Keamanan Global Perdana, Kuala Lumpur, 15–17 Disember 2005.
- Chandra Muzaffar. 2004. Terima kasih kepada Bush. Mingguan Malaysia, 7 November : 7.
- _____. 2005. Memahami empayar Amerika. Mingguan Malaysia, 4 Disember : 6.
- Christison, K & Christison B. 2002. A rose by another other name (atas talian) http://www.counterpunch.org/christison_1213.html (15 Mei 2006)
- Cook, S.D. 1974. The new conservatism versus American traditions. Dlm. Holden Jr, M (pnyt.). Varieties of political conservatism, hlm 45–62. Beverly Hills: Sage Publications.
- Connin, L.J. 1996. Neo Conservatism. Dlm. Magill, F.N (pnyt.). International encyclopedia of government and politics (Volume 2), hlm 881–884. Singapore: Toppan Company.
- Crawford, N.C. 2004. The road to global empire: the logic of U.S foreign policy after 9/11. Orbis 48 (4) : 355-360.
- Crockatt, R. 2003. America embattled: September 11, anti-Americanism and the global order. London : Routledge.
- Dunn, D.H. 2003. Myth, motivations and 'misunderestimations': the Bush administration and Iraq. *International Affairs* 79 (2) : 279-297.
- Dunne, T. 2001. Liberalism. Dlm. Smith, S & Baylis, J (pnyt.). *The globalization of world politics : an introduction to international relations*, hlm 162 - 181. Ed.Ke-2. Oxford : Oxford University Press.
- Dunne, T & Schmidt, B.C. 2001. Realism. Dlm. Smith, S & Baylis, J (pnyt.). *The globalization of world politics : an introduction to international relations*, hlm 142-161. Ed.Ke-2. Oxford : Oxford University Press.
- Dolbeare, K.M & Medcalf, L.J. 1988. *American ideologies today: from neopolitics to new ideas*. New York: Random House.
- Farer, T. J. 2004. The interplay of domestic politics, human rights, and U.S foreign policy. Dlm. Weiss, T.G & Crahan, M.E & Goering, J. (pnyt.). *Wars on terrorism and Iraq: human rights, unilateralism, and U.S foreign policy*, hlm 29–60. New York: Routledge.
- Finger, S. M. 1983. The Reagan-Kirkpatrick policies and the United Nations. *Foreign Affairs* 62(2) : 436–457.
- Frank, A.G. 2003. Rampasan kuasa di Washington. *Dewan Budaya*. Terj. Faikha Abdul Kadir. September: 23-30.

- Fukuyama, F. 2002. The end of history. Dlm. Betts, R.K (pnyt.). *Conflict after the Cold War*, hlm 5 – 16. New York: Longman.
- _____. 2004. The neoconservative moment. *National Interest* 76 : 57-68.
- _____. 2006. *After the neocons: America at the crossroads*. London : Profile Book.
- Funderburk, C. & Thobaben, R.G. 1994. Political ideologies: left, center, right. New York : HarperCollins College Publishers.
- Gaddis, J.L. 2003. Interview : Bush administration's National Security Strategy. (atas talian) (<http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/iraq/interviews/gaddis/html> (17 Mei 2006)
- Gerson, M. 1995. Norman's conquest: a commentary on the Podhoretz legacy (atas talian) (<http://www.policyreview.org/fall95/thgers.html> (2 Ogos 2005)).
- _____. (pnyt.). 1996. The essential neoconservative reader. Massachusetts : Addison-Wesley Publishing Company
- Gibbs, N. 2006. Was it worth it ?. TIME, 27 Mac 2006 : 24
- Giddens, A. 1994. Beyond left and right : the future of radical politics. New York : Simon & Schuster.
- Gitlin, T. 1993. New Left. Dlm. Krieger, J (pnyt.). *The Oxford companion to politics of the world*, hlm 629 – 630. New York : Oxford University Press.
- Glazer, N. 2005. : Neoconservative from the start .(atas talian) http://www.pbs.org/arguing/nyintellectuals_glazer.html (30 Julai 2005).
- Grieves, F. L. 1977. Conflict and Order : an introduction to international realtions. Boston : Houghton Mifflin Company.
- Griffiths, M & O'Callaghan, T. 2002. International relations : the key concepts. London : Routledge.
- Guyatt, N. 2003. Another American century ?. London : Zed Books.
- Heilbrunn, J. 2004. The neoconservative journey (atas talian) <http://www-stanford.edu/publications/books/fulltext/conserv/105.pdf> 1(6 Jun 2006).
- Hirsh, M. 2003. Neocons on the line. Newsweek, 23 Jun : 13 - 21.
- Hirsh, M & Ephron, D. 2006. The last man standing. Newsweek, 4 Disember : 31.
- Hoeveler Jr, J. D. 1991. *Watch on the right : conservative intellectuals in the Reagan era*. Wisconsin : The University of Wisconsin Press.
- Huntington, S.P. 1993. Clash of civilization. *Foreign Affairs* 72(3) : 22 - 49.
- Ikenberry, G.J. 2004. The end of the neo-conservative moment. *Survival* 46(1) : 7 - 22.
- Jervis, J. 2003. Understanding the Bush doctrine. *Political Science Quarterly* 118 (3) : 365-388
- Judis, J. B. 1995. Trotskyism to Anachronism : the neoconservative revolution . Foreign Affairs 74(4) : 123 – 129.
- Kaplan, R.D. 2003. Melihat dunia dengan mata sendiri (Bhg 2). Dewan Budaya. Februari : 20 - 27.
- Khairiah Salwa Mokhtar & Mahmud Sabri Haron, 2002. Istilah pentadbiran awam dan politik. Petaling Jaya : Prentice Hall.
- Kissinger, H.A. 1999. Between the old left and the new right. *Foreign Affairs* 78(3) : 99 - 116.
- _____. 2004. Henry Kissinger at large : part two (atas talian) <http://www.pbs.org/thinktank/transcript1139.html>